

LUC STAS

Gevangenisdirecteur Nieuwe Wandeling Gent

De gevangenis waar Luc STAS directeur is, werd gebouwd naar het model van een klooster. „Buiten waren we geen kerkgangers, maar soms lijkt het of we hier opnieuw leerden bidden”, schreven de gedetineerden onlangs naar paus Franciscus. De ijzeren discipline en gedwongen eenzaamheid van weleer werden echter al lang afgeschaft. In Gent werd het ‘ongestoorde bezoek’ uitgevonden.

‘Alleen in de gevangenis mag je altijd weer opnieuw beginnen’

Lieve WOUTERS

Luc STAS is gepokt en gemazeld in het gevangeniswezen. Op de rand van zijn pensioen blikt hij terug op een carrière van haast veertig jaar in de instellingen van Vorst, Dendermonde, Brugge en Gent. Criminoloog van opleiding, met een master in management voor overheidsorganisaties, kwam hij in de branche terecht. „Het beviel me”, zegt STAS. „Aftellen naar mijn pensioen doe ik niet. Hooguit tel ik hoeveel tijd me nog rest om een en ander te realiseren.”

–Hoe verliep uw eerste kennismaking met het gevangeniswezen?

De allereerste keer dat ik een gevangenis bezocht, was als zestienjarig lid van het kerkkoor. We kwamen hier zingen voor de gedetineerden. In de centrale hal stond toen nog een altaar op zuilen ter hoogte van de tweede verdieping. De gedetineerden volgden de mis vanuit nissen, vandaag kamers achter muren van stenen in gekleurd glas (zie foto, *n.d.r.*). Ik zie de vrouwen nog huilen van ontroering. Een heel bijzondere mis, die op mijn netvlies gebrand blijft. In een heel bijzondere omgeving ook.

De gevangenis was toen nog opgevat als een soort klooster, waar gedetineerden tot inkeer moesten komen door ijzeren discipline en de eenzaamheid van een kluizenaar. Iedereen zat alleen op cel. Gezamenlijke activiteiten waren er niet. Alleen de aalmoezenier bezocht de gevangenen op cel. Als nestor ben ik hier de enige die zich daarbij nog iets kan voorstellen.

–Wat is er zo bijzonder aan de aanpak in de Nieuwe Wandeling?

Ik kan wel zeggen dat ik hier een mooie erfenis kreeg. Mijn voorgangers waren telkens sterke figuren, die in een sfeer van continuïteit werkten aan een instelling waar wederzijds respect en vertrouwen tussen personeel en bewoners de basis van het beleid vormen. Edgar Swinnen was een vooruitstrevend denker. Hij koos voor een soepel regime, maakte komaf met administratieve ballast en voerde in België het recht op ongestoord bezoek in. Livien De Clercq werkte voort in dezelfde lijn en zette in de jaren 1970 een grondige renovatie in. Nicole De Clercq, een ver familielid, versterkte het directieteam dan weer met een bedrijfspsycholoog.

Veel licht, kleur en weinig camera's in de gevangenis van Gent. Tot tevredenheid van directeur Luc Stas. © Kristof Ghyselinck

–Hoe vulde u die erfenis aan?

Zelf leg ik de nadruk op modern management en nieuwe methodieken. Het beleid is participatief. We voeren overleg met het personeel en zelfs met de gedetineerden. Uit dat laatste overleg kwam onlangs het voorstel om de kinderhoek aan te passen en het einde van het bezoek vijf minuten vooraf aan te kondigen. Mijn motto is: „Behandel een ander zoals je zelf behandeld wil worden.” De gevangenis is er niet om te oordelen of te straffen, maar om met gedetineerden sloop te gaan.

–In Leuven Centraal gaan de celduren overdag open. Gaat Gent ook zo ver?

Bij ons zitten zowel mensen in voorarrest als veroordeelden en geïnterneerden, mannen en vrouwen. We hebben ook langgestraften zoals in Leuven Centraal, maar door het relatief grote verloop is een opendeurregime hier niet aan de orde.

Toch zie je veel gedetineerden rondlopen. We geven hen zo veel mogelijk kans op werk en organiseren veel kortlopende projecten. Ik zie de Nieuwe Wandeling graag als een huis met een groot dak waar

heel wat burgers diensten komen leveren aan mensen die tijdelijk hun vrijheid kwijt zijn. Ik huiver bij de gedachte aan de toenemende privatisering van het gevangeniswezen. Die leidt onvermijdelijk naar een beperking van duur personeel, dat vervangen wordt door camera's en

„De gevangenis is er niet om te oordelen of te straffen, maar om sloop te gaan met gedetineerden”

elektronische deuren. Wij hebben hier een goede perimeterbeveiliging, maar binnenin de instelling zie je amper camera's. Die aanpak komt het vertrouwen en de sfeer voor iedereen ten goede.

–En heeft die aanpak ook succes?

Aan de graad van hervallen moet je het alleszins niet afmeten. Alvorens iemand in de gevangenis terecht komt, is hij al uit de

boot van heel wat instanties gevallen: het onderwijs, de arbeidsmarkt, de sociale opvang. Hoe gek het misschien ook klinkt, alleen in de gevangenis mogen mensen altijd opnieuw beginnen. Zelfs als ze al overbevolkt is.

–Onlangs schreven gedetineerden hier een brief aan paus Franciscus. Hoezo?

We hebben een heel goede pastorale dienst. De opkomst voor de vieringen is erg groot. De mensen vinden daar blijkbaar iets wat ze elders niet vinden: troost, denk ik. In hun brief schreven ze dat ze getroffen zijn door de manier waarop de paus zich „gevoelig, kwetsbaar en nederig opstelt”. Ik citeer: „Vooral uw gebaar van de voetwassing, geknield in een gevangenis, heeft grote indruk op ons gemaakt. Terwijl iedereen ons uitspuwt, komt u juist naar ons toe om ons een tweede, ja ook derde, vierde kans te geven.” Met Palmzondag was bisschop Luc Van Looy hier voor de viering. Hij had al een antwoord van de paus mee, en een paternoster voor iedereen, die hij aan ieder persoonlijk overhandigde